

Advies wetsvoorstellen spaarrekeningen

De Nationale Bank van België (NBB), in haar hoedanigheid van toezichthouder op de financiële stabiliteit, werd gevraagd om een gemotiveerd advies te geven omtrent twee wetsvoorstellen waarin bepaald wordt dat banken, in het kader van een gereguleerd spaarboekje, een hogere basisrente en getrouwheidspremie moeten aanbieden via een koppeling van de rente op spaardeposito's aan de depositorente van de Europese Centrale Bank.

NBB advies

Met een bedrag van ongeveer € 300 miljard belopen de gereguleerde spaarrekeningen ongeveer een kwart van het balanstotaal van de Belgische banksector, maar dit gemiddelde verbergt een grote verscheidenheid in de afhankelijkheid van deze financieringsbron bij individuele kredietinstellingen. Sommige banken hebben geen of slechts een klein bedrag gereguleerde spaarrekeningen omwille van hun zakenmodel. Banken met een zakenmodel gericht op de financiële dienstverlening aan Belgische gezinnen en bedrijven, hebben doorgaans een groot aandeel van de balans dat wordt gefinancierd met gereguleerde spaarrekeningen. Voor banken die gericht zijn op retail-bankieren (spaarbanken) loopt dit aandeel in veel gevallen zelfs op tot meer dan 50 %. Hierdoor zijn zij extra gevoelig voor een aanzienlijke verhoging, op een korte termijn, van de kostprijs van deze financiering.

De spaarrekeningen zijn een belangrijke bron voor de financiering van de leningen aan Belgische huishoudens en ondernemingen. Het behoud van het stabiele karakter van die deposito's is daarom belangrijk voor zowel de financiële intermediatie in België als voor de stabiliteit van het Belgisch financieel systeem. Omwille van deze stabiliteit heeft de Bank het behoud van de minimumvergoeding (0,01 % basisrente en 0,10 % getrouwheidspremie) verdedigd tijdens de lage renteomgeving. Zulk een bij wet vastgelegde minimumvergoeding voor spaarrekeningen bestaat niet in andere landen van het eurogebied, met uitzondering van het Livret A in Frankrijk. Deze gereguleerde spaarrekeningen in Frankrijk vertonen echter een aantal belangrijke verschillen met de Belgische gereguleerde spaarrekeningen, zoals de betaling, door de Franse overheid, van de rente op het deel van deze spaarrekeningen (65 %) dat wordt overgenomen door de Caisse des dépôts et consignations.

Hoewel de vergoeding van de Belgische spaarrekeningen volgens de maandelijkse ECB/NBB-enquête in maart met 0,37 % in lijn lag met de tarieven opgetekend op de Duitse (0,30%) en Nederlandse (0,46 %) markt — het hogere Franse cijfer (2,29%) heeft te maken met de reglementaire rente van het Livret A — begrijpt de Bank de bekommernissen omtrent de vergoeding van het spaarboekje in België. Bij de publicatie van het jaarverslag in het begin van maart, heeft de Bank reeds aangegeven dat er ruimte is voor een verhoging van de rente op de spaarboekjes, die op termijn dicht bij de ECB-rente moet liggen. Om de stabiliteit van de deposito's als financieringsbron voor de Belgische banksector te vrijwaren, blijft de vergoeding immers best in lijn met de veranderde marktomstandigheden. Zo niet lopen de banken het risico dat een deel van deze stabiele financieringsbron voor de banken, en uiteindelijk ook voor de leningen aan Belgische huishoudens en bedrijven, wegvloeit naar andere beleggingen. Mocht een dergelijke evolutie naar een hogere, maar

marktconforme, vergoeding van het spaarboekje op termijn uitblijven, dan zou dat wijzen op een structureel probleem van concurrentie.

Ingrijpen in de minimumvergoeding van de spaarrekeningen zoals in de wetsvoorstellen gaat echter een hele stap verder en kan belangrijke ongewenste neveneffecten genereren en een reële bedreiging inhouden voor de stabiliteit van (bepaalde belangrijke subsegmenten) van onze banksector en zo de financiële stabiliteit in het gedrang brengen.

De kredietverlening in België wordt voornamelijk verzekerd door de banken, die deposito's van het cliënteel omzetten in leningen. Zulk een transformatie van deposito's naar leningen brengt krediet-, rente- en liquiditeitsrisico's met zich mee : wanneer bijvoorbeeld tegoeden van de gereguleerde spaarrekeningen worden gebruikt om een hypothecaire lening met een vaste rente voor een lange looptijd te financieren, stelt de bank zich bloot aan wanbetalingsrisico, renterisico (het rendement van de hypothecaire lening ligt vast, de rente op het spaarboekje zal evolueren) en liquiditeitsrisico (de lening wordt terugbetaald over een lange periode, spaardeposito's zijn onmiddellijk opvraagbaar). Deze risico's moeten door de banken zorgvuldig beheerd, en waar nodig ingedekt, worden om hun financiële stabiliteit te garanderen. Deze risico's vallen ook onder prudentiële regelgeving en het prudentieel toezicht om erover te waken dat banken hier geen buitensporige risico's nemen.

Wanneer de rente op zicht- of spaarrekeningen van klanten wordt aangepast, geldt dit voor de vergoeding van heel het uitstaand bedrag. Een rentestijging van 1,5 % op de gereguleerde spaarrekeningen vertegenwoordigt dus een toename met € 4,5 miljard van de te betalen rente op het uitstaande bedrag van € 300 miljard. Deze meerkost van € 4,5 miljard wordt gedragen door de banken die gereguleerde spaarrekeningen aanbieden aan hun retail-klienten en weegt dus proportioneel gezien zwaarder door voor banken die zich hebben toegespitst op de financiële dienstverlening aan huishoudens. Naast een hoog aandeel gereguleerde spaarrekeningen op het passief van hun balans, hebben deze banken ook dikwijls een grote portefeuille hypothecaire leningen op het actief van de balans. De geschatte financiële impact van de wetsvoorstellen op de verschillende individuele Belgische banken varieert sterk en wordt in grote mate bepaald door het zakenmodel van de individuele banken. Voor banken met een hoog percentage spaarrekeningen tonen simulaties van de Bank dat dergelijke banken geconfronteerd zouden worden met zeer aanzienlijke verliezen als de geleidelijke transitie naar hogere rentevoeten op het spaarboekje plaats zou maken voor een overheidsingrijpen waarbij op een versnelde en abrupte wijze de vergoeding op het spaarboekje zou opgetrokken worden. De wetsvoorstellen maken bovendien gebruik van een referentierente (de rente van de depositofaciliteit van de ECB) die geen correcte maatstaf is van de evolutie van het gemiddelde rendement van de activa van de Belgische banken of van het verschil tussen het rendement van de activa en de passiva (de zogenaamde rentemarge). Daardoor worden de gevolgen van aanpassingen van de rente op het spaarboekje voor de rentabiliteit van de banken grotendeels genegeerd in de kalibratie van de beoogde reglementaire minimumrente en ontstaan er risico's voor de financiële positie en stabiliteit van de kredietinstellingen. Met name voor de kleine en middelgrote spaarbanken dreigen de wetsvoorstellen te leiden tot een onmiddellijke en sterke inkrimping van de netto marge tussen het gemiddeld rendement van de activa en de gemiddelde rentekost van de passiva, waardoor hun rentabiliteit op korte en middellange termijn ernstig zou worden aangetast en er risico's voor de stabiliteit van deze instellingen worden gecreëerd. De impact op deze banken zou zeker veel groter zijn dan wat de gemiddelde impact van de wetsvoorstellen op de rentabiliteit van de banksector zou doen vermoeden. De meerkost van € 4,5 miljard komt desalniettemin toch ook overeen met 60 % van de nettowinst van de Belgische banksector in 2022 (€ 7,6 miljard). Met een rendement op eigen vermogen van 10 % deed de Belgische banksector het weliswaar beter dan gemiddeld in vergelijking met de banken in het eurogebied (6 %) maar dit kan niet bestempeld worden als een buitensporig hoge winstgevendheid aangezien de markt-conforme vergoeding van het eigen vermogen (*cost of equity*) voor banken doorgaans geschat wordt op een gelijkaardig peil. Ingrepen die de duurzame winstgevendheid van de sector, maar zeker ook de leefbaarheid en stabiliteit van individuele banken bedreigen, moeten dus grondig geëvalueerd worden om te kijken of zij verenigbaar zijn met de stabiliteit van deze banken of van het bankwezen in zijn geheel.

In een periode van stijgende rentevoeten moeten banken op behoedzame wijze hun renterisico's beheren, gelet op de toename van de financieringskosten. Voor schulduittgaven en deposito's van andere banken en institutionele beleggers volgen deze financieringskosten van dichtbij de ontwikkeling van de marktvoorwaarden. Op die financieringsbronnen golden in de lagerenteperiode

dan ook negatieve rentevoeten. Een groot deel van de financiering van banken komt echter van zicht- en spaardeposito's van gezinnen en bedrijven. Daarbij wordt traditioneel op een groot deel van zichtdeposito's geen of weinig rente betaald, terwijl de rente op de spaarboekjes doorgaans met vertraging en stapsgewijs de ontwikkeling van de marktvoorwaarden volgt, zowel bij stijgende als dalende marktrentevoeten. Voor de gereguleerde spaarrekeningen heeft de wetgever bovendien bepalingen ingevoerd waaraan deze rekeningen moeten voldoen voor de fiscale vrijstelling van de eerste tranche rentebetalingen. Daardoor was er tijdens de negatieve renteperiode een wettelijke en effectieve ondergrens van 0,01 % voor de basisrente en 0,10 % voor de geldende getrouwheidspremie. Nu de marktrentevoeten hoger liggen, hebben banken zeker ruimte om de vergoeding van die deposito's te verhogen. Daarbij moeten zij wel rekening houden met de ontwikkeling van hun rente-inkomsten op alle rentedragende activa, waarvan een deel wordt gegenereerd door activa waarvoor de rentevoet voor een lange periode werd vastgelegd in de lagerenteomgeving, zoals bij de hypothecaire leningen. Eind vorig jaar had ongeveer drie kwart van de stock van Belgische hypothecaire leningen een rentevoet die was vastgelegd voor de hele looptijd van de lening. Het gemiddelde rendement van deze stock lag toen nog steeds onder 2 %, als gevolg van de productie van laagrentende leningen in de meest recente jaren en de herfinanciering van oudere leningen aan lagere rentevoeten. Voor de leningen met een variabele rente geldt in België bovendien een wettelijke bovengrens (de rente mag nooit meer dan het dubbele van de initiële rente bedragen). In tegenstelling tot de gereguleerde spaarrekeningen, waar een aanpassing van de rente onmiddellijk geldt voor het hele uitstaande bedrag, past het gemiddelde rendement van bijvoorbeeld de portefeuille hypothecaire leningen zich slechts geleidelijk aan de nieuwe rentevoetvoorwaarden aan. Voor veel activa die door Belgische banken worden aangehouden, is er dus slechts een geleidelijke verhoging van het rendement. De ECB depositorente kan daarom niet beschouwd worden als een correcte maatstaf van de evolutie van het gemiddelde rendement van de activa of rentemarge van de Belgische banken die cruciale parameters zijn om te bepalen in welke mate de rente op de spaarboekjes kan verhoogd worden zonder daarbij risico's te genereren voor de duurzame rentabiliteit en stabiliteit van individuele financiële instellingen of van het Belgisch financieel systeem. De gemiddelde rentemarge van de banksector, die onder druk stond tijdens de periode van lage en negatieve rentevoeten, heeft zich recent hersteld tot niveaus die vergelijkbaar zijn met het verleden. Mocht deze rentemarge sterk toenemen in de toekomst, dan zou dit een indicatie kunnen zijn van een, gemiddeld genomen, te trage aanpassing van de rente van de spaarrekeningen.

De wetsvoorstellen verwijzen vooral naar het grote bedrag reserves dat Belgische banken thans aanhouden bij het Eurosysteem en de sterke verhoging van de vergoeding van deze reserves door het gevoerde monetair beleid. Dit geeft een vertekend en al te rooskleurig beeld van de inkomsten die gebruikt kunnen worden voor de vergoeding van de spaarrekeningen. Het is juist dat de vergoeding van deze activa sterk is gestegen in de voorbije maanden en dit heeft het nettorente-inkomen van de Belgische banken ondersteund. De vergoeding van het spaarboekje wordt, zoals vermeld in vorige paragraaf, echter niet alleen gefinancierd met de opbrengsten van de reserves die banken aanhouden bij de Europese Centrale Bank. Deze zouden bovendien kunnen slinken in de toekomst als het bedrag van dergelijke reserves daalt of de financiële voorwaarden voor de vergoeding van die reserves wordt herzien door het Eurosysteem in het kader van het monetair beleid. Bovendien wordt een belangrijk deel van de deposito's bij het Eurosysteem aangehouden door Belgische banken die slechts in geringe mate, of helemaal geen, gereguleerde spaarrekeningen op hun balans hebben. Anderzijds zijn er banken met een groot percentage gereguleerde spaarrekeningen in de balans die een eerder beperkt bedrag reserves aanhouden bij het Eurosysteem. Met name deze laatste banken zouden een grote impact op hun duurzame rentabiliteit ervaren door de invoering van de minimumrente zoals voorgesteld in de wetsvoorstellen.

Naast de aanzienlijke impact op de rentabiliteit van met name spaarbanken, zouden de wetsvoorstellen ook andere ongewenste neveneffecten kunnen genereren.

Gelet op de centrale rol van de spaarrekeningen in de financiering van de leningen aan Belgische gezinnen en bedrijven mag verwacht worden dat niet-marktconforme verhogingen van de vergoeding van deze spaarrekeningen zich zullen vertalen in hogere tarieven voor leningen aan gezinnen en bedrijven. Deze tarieven bleven vooralsnog onder het niveau dat kon worden verwacht op basis van de evoluties van de marktrentevoeten in de voorbije twaalf maanden. Ingrijpen in de prijszetting van spaarrekeningen kan ook de financiering van leningen met een vaste rente bemoeilijken in de toekomst.

De spaarrekeningen spelen tevens een centrale rol in het beheer van het renterisico in de banken. Door de voorgestelde maatregel interfereert de overheid in het risicobeheer van de bank en grijpt ze de facto in in domeinen die bij uitstek tot het strategisch beheer van de bank behoren, zonder de verantwoordelijkheid noch de risico's ervoor te dragen. Slecht beheerde renterisico's vormen evenwel ook een bedreiging voor de financiële stabiliteit.

Conclusie

Omdat er marge is om tegemoet te komen aan de bekommernissen, raadt de Bank de banken aan om verder werk te maken van een geleidelijke verhoging van de vergoeding van de gereguleerde spaarrekeningen, die op termijn dicht bij de ECB-rente moet liggen. Daarmee zal ook het stabiele karakter van deze belangrijke financieringsbron voor de banksector en de kredietverlening in België bestendig worden.

De wettelijke ingreep zoals beschreven in de wetsvoorstellen kan daarentegen verstrekkingen gevolgen hebben voor de rentabiliteit, het renterisicobeheer en de solvabiliteit van banken en bij uitbreiding voor de financiële stabiliteit. Op basis van deze elementen is het advies van de Bank over de voorgelegde wetsvoorstellen daarom negatief.

De Bank heeft de procedure opgestart om ook het advies van de ECB in te winnen.

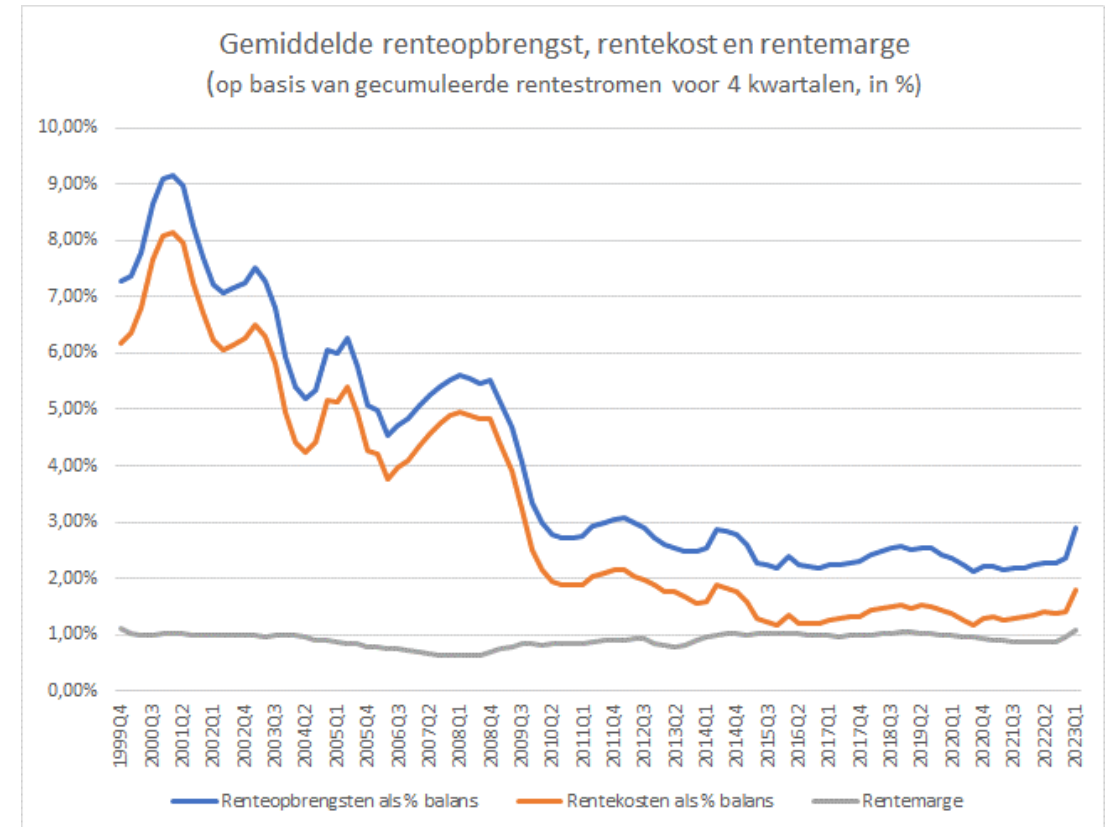
ADVIES VAN DE NBB

Gereguleerde spaarrekeningen

Er is marge om de vergoeding van de spaarboekjes geleidelijk te verhogen en de NBB beveelt dit ook aan om de stabiliteit van deze financiering te bestendigen

- Door de hogere rentevoeten stijgt de gemiddelde rente van de activa en de passiva. De gegevens in de grafiek zijn gebaseerd op alle rentestromen, inclusief die van hedging-instrumenten.
- Deze herprijzing is een geleidelijk proces omdat sommige activa en passiva niet onmiddellijk maar slechts geleidelijk (stapsgewijs) de hogere marktrentevoeten vertalen.
- Het verschil tussen de gemiddelde rente van de activa en passiva is de rentemarge :
 - De rentemarge bepaalt het nettorente-inkomen, een belangrijke bron van inkomsten voor banken
 - De rentemarge is veel stabielier dan het rendement van de renteopbrengsten en –kosten omdat banken hun renterisico (moeten) beheren
 - De marge stond onder druk in de langerenteperiode : in Q1 2022 lag deze rentemarge op 0,87% (versus gemiddeld 1,00% in 2014 – 2018)
 - In de voorbij kwartalen herstelde de rentemarge tot 0,96% in Q4 2022 en 1,08% in Q1 2023

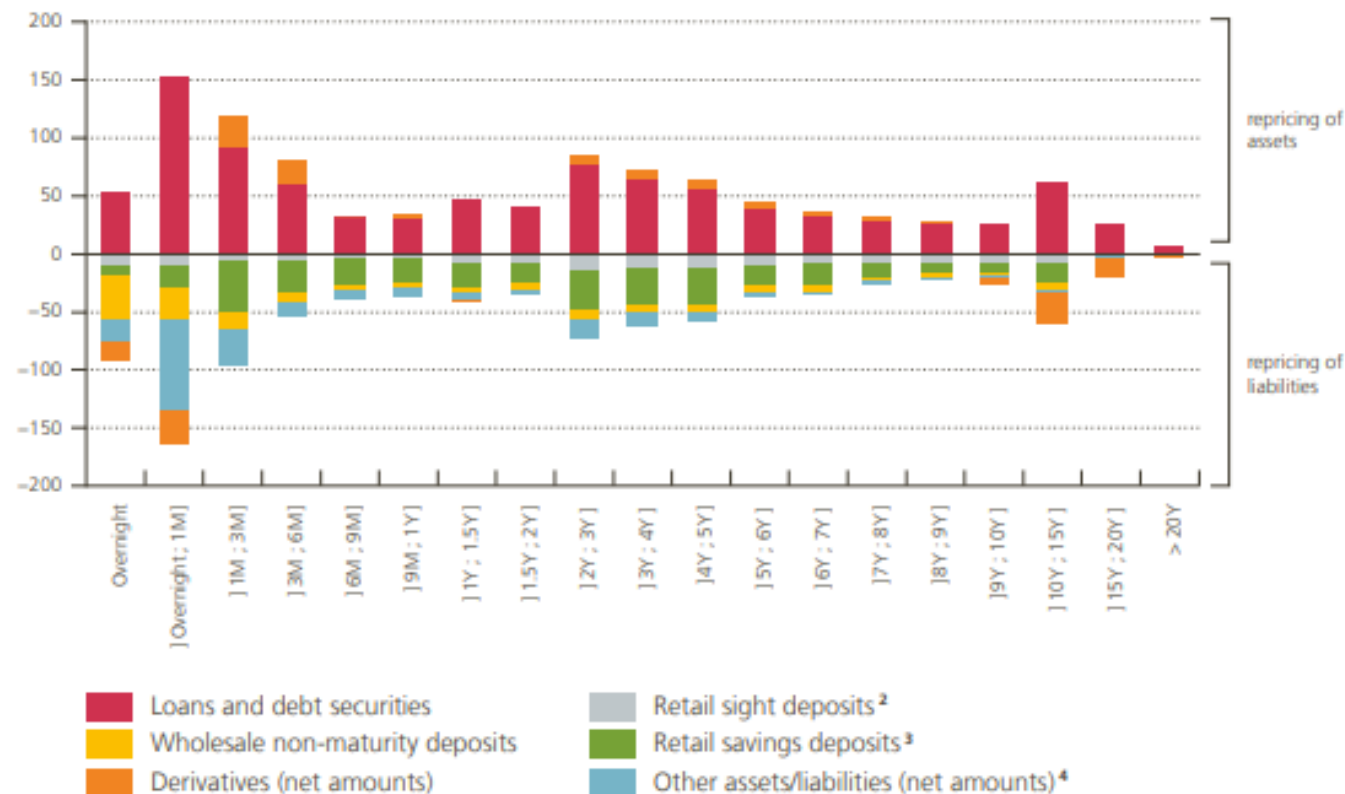
Zicht- en spaardeposito's en derivaten spelen een belangrijke rol bij het beheer van de renterisico's in de balans (de rentegevoeligheid van de activa en passiva afstemmen op het renteverloop)

In de balans van de banken is er een grote structurele overeenkomst ('hedge') tussen de rentegevoeligheid van de (omvangrijke) zicht- en spaarrekeningen op de passiefzijde van de balans en een deel van de vastrentende activa (obligaties, hypothecaire leningen).

Deze structurele 'hedge' maakt integraal deel uit van het beheer van de renterisico's in de balans door de banken (ALM-beheer), waar afgeleide instrumenten (renteswaps) ook deel van uitmaken.

Maturity schedule for notional repricing cash flows of assets and liabilities in the banking book¹

(consolidated data for the six largest banks, after considering modelling assumptions, December 2022, in € billion)

Source: NBB.

¹ The notional repricing cash flows depicted in this chart are the repayments of principals, repricing of principals or interest payments which arise from material interest-rate-sensitive assets and liabilities, under a run-off balance sheet assumption and according to the prevailing interest rate environment in December 2022. Modelling assumptions include, for example, assumptions on the characteristics of items without specified maturity or repricing (such as non-maturity deposits), on prepayments of fixed rate loans, on early withdrawals of fixed term deposits, etc.

² Retail sight deposits refer to retail transactional non-maturity deposits.

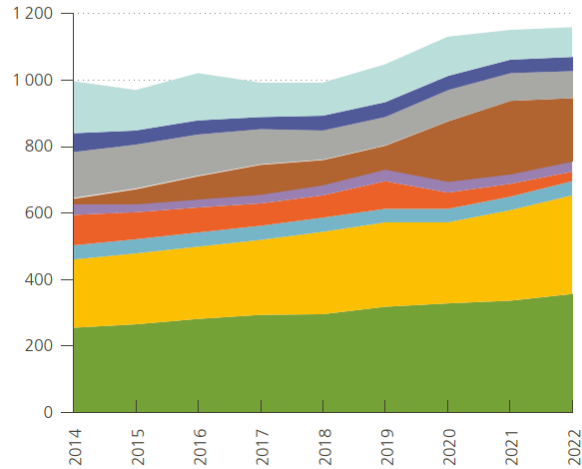
³ Retail savings deposits refer to retail non-transactional non-maturity deposits.

⁴ Including, among other things, debt securities issued and term deposits.

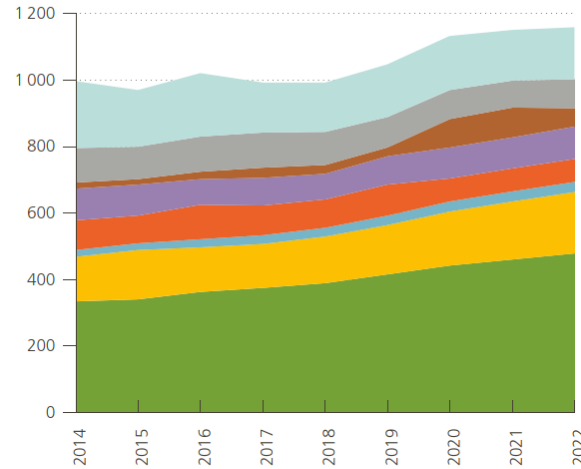
Spaarboekjes spelen een sleutelrol in de financiering van leningen

Breakdown of assets

- Loans to households
- Loans to non-financial corporations
- Loans to the public sector
- Loans to banks
- Loans to other financial corporations
- Exposures to central banks
- Government bonds
- Non-government bonds
- Other assets

Breakdown of liabilities

- Deposits by households
- Deposits by non-financial corporations
- Deposits by the public sector
- Deposits by banks
- Deposits by other financial corporations
- Central bank funding
- Debt securities issued
- Other liabilities

Source: NBB.

- De Belgische banksector zet deposito's om in leningen aan huishoudens en niet-financiële ondernemingen
- De spaarboekjes spelen een sleutelrol in deze financiële intermediatie, met een totaal uitstaand bedrag van € 300 miljard. Zij zijn een grote bron van stabiele financiering voor de kredieten aan huishoudens en bedrijven, met name voor hypothecaire leningen met een vaste rente.
- Als gevolg van het monetair beleid namen de reserves die Belgische banken aanhouden bij centrale banken sterk toe in de voorbije jaren.
 - Een belangrijk deel van die reserves wordt aangehouden door Belgische banken die slechts in geringe mate, of helemaal geen, geregementeerde spaarrekeningen op hun balans hebben.
 - Er zijn veel banken met een groot percentage geregementeerde spaarrekeningen in de balans die een eerder beperkt bedrag reserves aanhouden bij het Eurosysteem.

Central bank positions, Belgian savings deposits and mortgage loans per bank category, at the end of April 2023

	Central bank reserves	Loans by central banks	Net central bank reserves	Savings deposits	Mortgage loans
Big 4 banks	€ 131 billion	€ 46 billion	€ 85 billion	€ 209 billion	€ 189 billion
	<i>50% of total</i>	<i>97% of total</i>	<i>40% of total</i>	<i>71% of total</i>	<i>72% of total</i>
Other banks with savings accounts	€ 13 billion	€ 1 billion	€ 12 billion	€ 86 billion	€ 71 billion
	<i>5% of total</i>	<i>3% of total</i>	<i>5% of total</i>	<i>29% of total</i>	<i>27% of total</i>
Banks without savings accounts	€ 116 billion	€ 0 billion	€ 116 billion	/	€ 2 billion
	<i>45% of total</i>	<i>0% of total</i>	<i>55% of total</i>	<i>0% of total</i>	<i>1% of total</i>
TOTAL	€ 260 billion	€ 47 billion	€ 213 billion	€ 295 billion	€ 263 billion

De goede winstgevendheid van banken geeft marge voor een hogere spaarrente

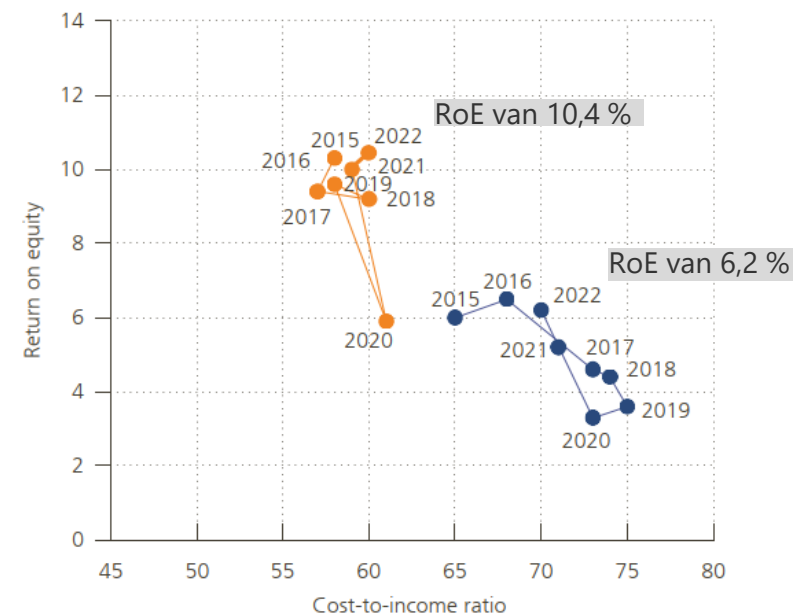
Aggregate income statement and key profitability ratios

(consolidated data; in € billion, unless otherwise stated)

	2018	2019	2020 ³	2021	2022	2022 Q1	2023 Q1
Net interest income	14.4	14.6	14.2	14.4	15.3	3.7	4.3
Non-interest income	8.3	8.5	8.2	7.6	7.9	2.2	2.0
Net fee and commission income ¹	5.6	5.6	5.6	6.4	6.6	1.7	1.6
Net realised and unrealised gains and losses on financial instruments	1.2	0.5	0.0	0.6	0.8	0.5	0.4
Other non-interest income	1.5	2.4	2.6	0.6	0.6	0.0	0.0
Operating income	22.7	23.1	22.4	22.0	23.2	5.9	6.3
Operating expenses	-13.9	-13.7	-13.8	-13.3	-14.2	-4.7	-4.9
Gross operating profit	8.8	9.4	8.6	8.7	9.1	1.2	1.4
Impairments and provisions	-0.8	-1.3	-3.1	-0.2	-1.1	-0.2	0.0
Other components of the income statement ²	-2.3	-2.0	-1.2	-0.7	-0.4	0.2	0.3
Net profit or loss	5.6	6.1	4.3	7.8	7.6	1.2	1.7
Return on equity (in %)	8.0	8.7	5.9	10.2	9.9	6.3	8.7
Return on assets (in %)	0.5	0.6	0.4	0.7	0.7	0.4	0.6
Cost/income ratio (in %)	61.3	59.5	61.7	60.4	61.0	79.9	78.5

Profitability and cost efficiency

(consolidated data, in %)

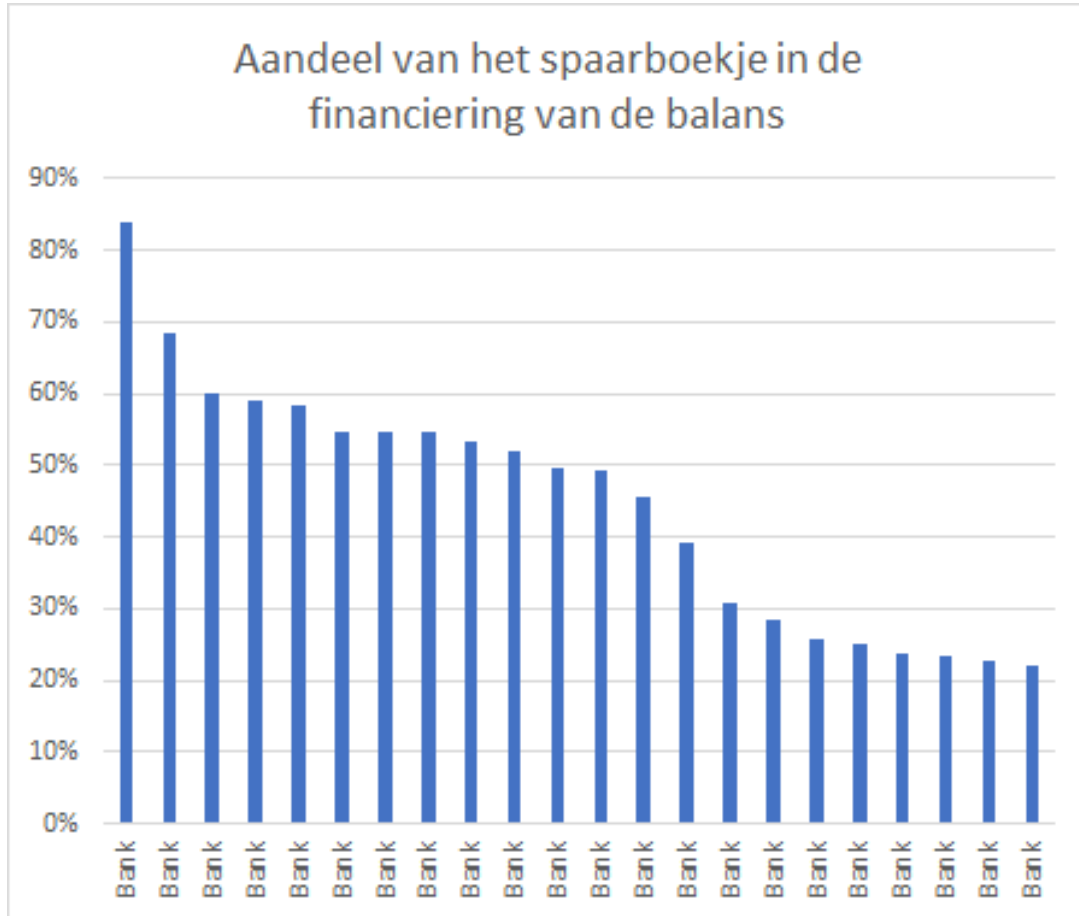
Source: NBB.

1 Including commissions paid to independent banking agents.

2 This item includes, among other things, taxes, exceptional profits, negative goodwill recognised on the income statement, and the share of profits or losses on investments in subsidiaries and joint ventures.

3 A reporting adjustment has resulted in a transfer of certain costs between different income statement components in the figures since 2020.

Noot : de 7,6 miljard nettowinst in 2022 (€ 8,1 miljard in de vier kwartalen tot en met Q1 2023) in de tabel sluit banken met een gespecialiseerd zakenmodel (zonder spaarboekjes) uit. Inclusief alle kredietinstellingen bedroeg de nettowinst € 9,4 miljard in 2022 en € 9,7 miljard (RoE van 12,9 %) in de vier kwartalen tot en met Q1 2023.

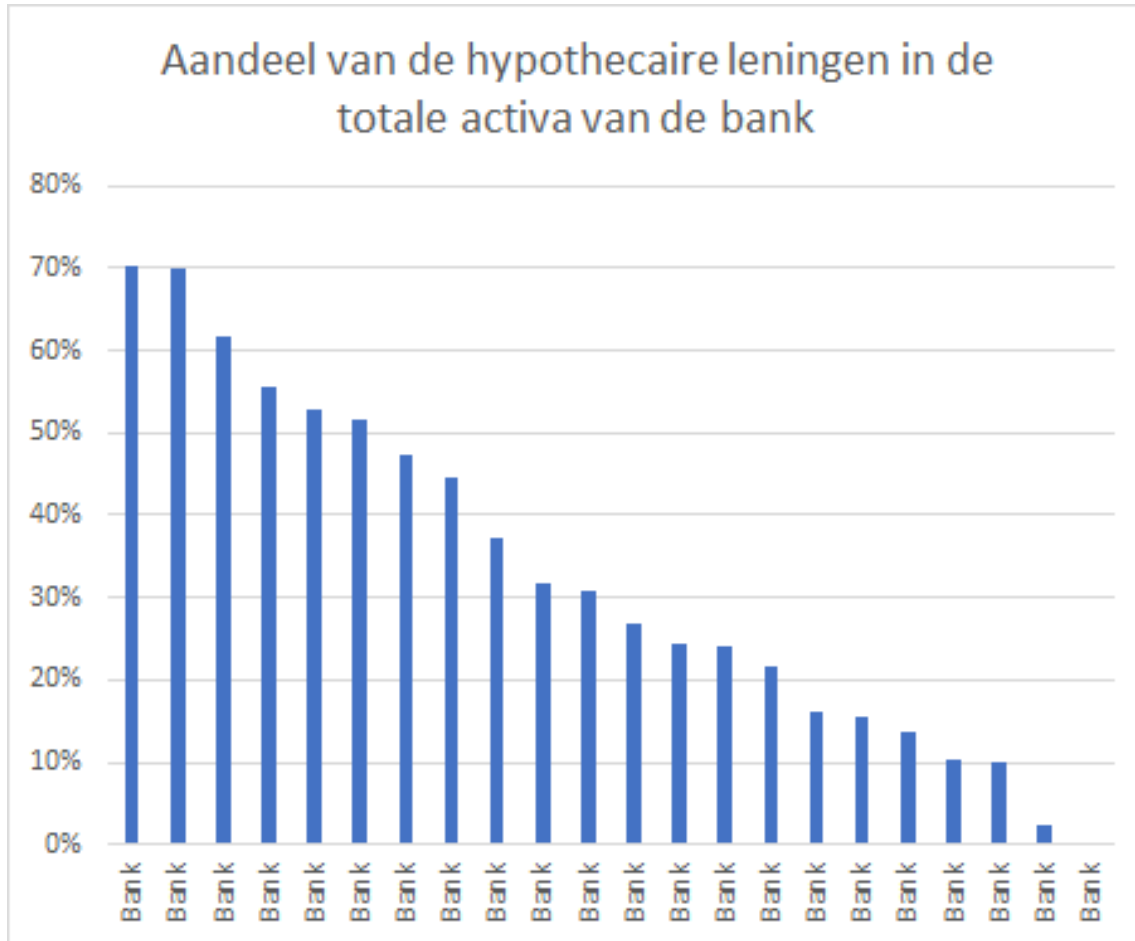

Voor een aanzienlijk aantal banken vormt het spaarboekje een zeer grote financieringsbron :

- Van de 22 banken met de grootste afhankelijkheid van het spaarboekje als financieringsbron ...
- ... zijn er 14 banken waarvoor de spaarboekjes meer dan 1/3 van de balans vertegenwoordigen
- en 10 banken waarvoor dit aandeel de helft of meer bedraagt.
- De grafiek bevestigt daarmee dat een aanzienlijk aantal Belgische banken zeer afhankelijk is van de financiering via spaarboekjes en dus ook zeer gevoelig is voor een verhoging van de kostprijs van deze financiering

Voor veel banken die zich in belangrijke mate financieren met spaarrekeningen vertegenwoordigen de hypothecaire leningen een groot aandeel van de balans

Onder de 22 banken met het hoogste aandeel gereguleerde spaarrekeningen op de balans bevinden zich een aanzienlijk aantal banken waarvoor de hypothecaire leningen een groot aandeel vertegenwoordigen van de activa :

- De hoogste percentages (50 % of meer) zijn voornamelijk te vinden bij de kleine en middelgrote banken die zich focussen op de financiële dienstverlening aan huishoudens (type "spaarbanken")

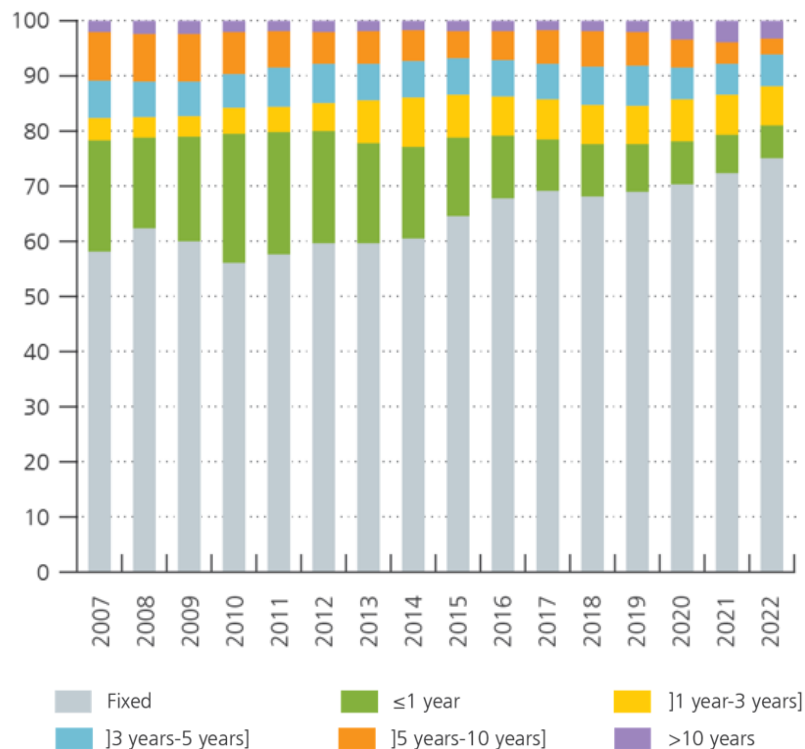

Hypothecaire leningen met een vaste rente beschermen gezinnen, maar bepalen mee de trage evolutie van het gemiddelde rendement van de activa van banken

- Eind 2022 had ongeveer 3/4 van het uitstaand bedrag Belgische hypothecaire leningen een rente die was vastgelegd voor de hele looptijd van de lening
- Een vergelijking met andere landen van het eurogebied toont dat het aandeel van hypothecaire leningen met een rente die vastligt voor meer dan één jaar zeer hoog is in België
- In geval van variabele hypothecaire rentevoeten wordt de variabiliteit van de hypothecaire rente in België bovendien begrensd door de reglementaire bovengrens (maximum verdubbeling van de initiële rentevoet)

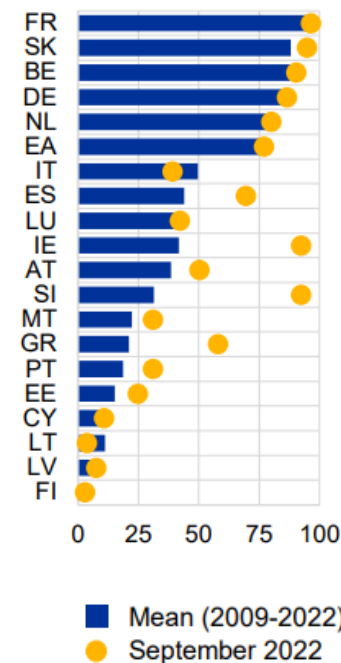
Breakdown of mortgage loans by interest rate type

(percentages of total outstanding or new mortgage loans)

Source : NBB

Share of new fixed-rate (> 1 year) mortgage lending across euro area countries

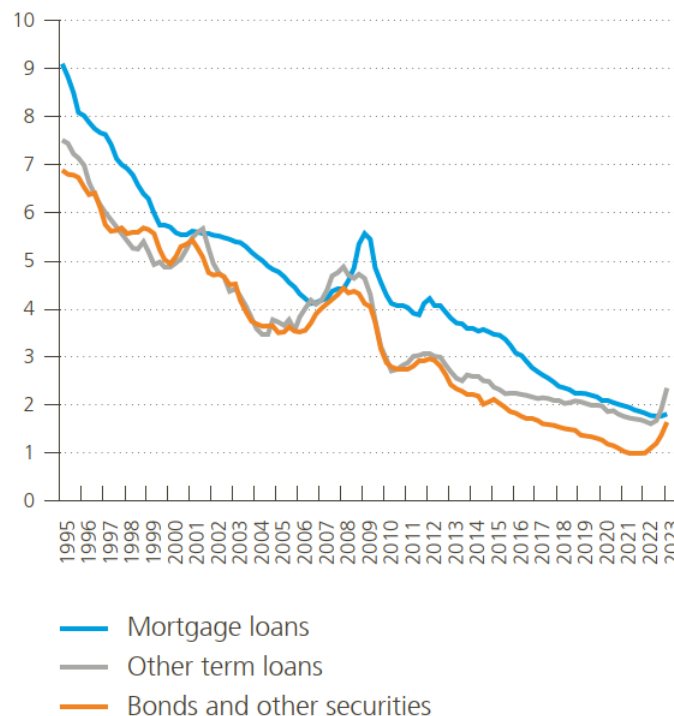
Source : ECB, Financial Stability Review, November 2022. New mortgages with fixed rates and maturities **above one year**/all new mortgages at a monthly frequency. The average from 2009 to 2022 serves as a proxy for the share of fixed-rate mortgages of the outstanding stock

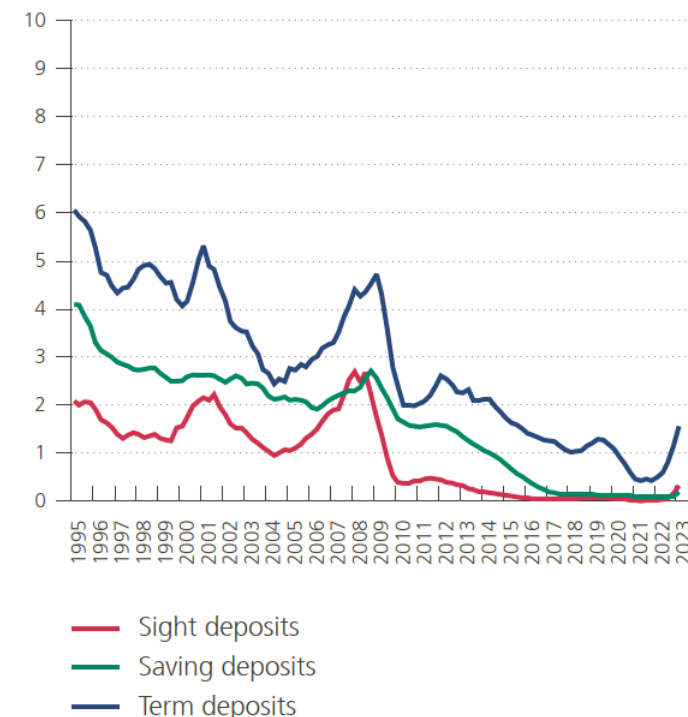
De herprijzing van de grote portefeuille (hypothecaire) leningen vraagt tijd Een herprijzing van de zicht- en spaarrekeningen geldt voor heel de stock

- Wanneer de rente van zicht- of spaarrekeningen wordt aangepast, verandert de vergoeding voor heel de stock van de deposito's. Met een stock van € 300 miljard vertegenwoordigt een rentestijging van 1 % op het spaarboekje een rentekost van € 3 miljard, met een zeer verscheiden impact op de financiële positie van de individuele banken
- De rente op bestaande hypothecaire leningen wordt aangepast zoals contractueel voorzien : het gemiddelde rendement van deze portefeuille (nu nog altijd lager dan 2 %) vertaalt slechts geleidelijk de nieuwe marktvoorwaarden (naarmate leningen worden terugbetaald en vervangen worden door nieuwe leningen met een hogere rente).

Average interest rate on certain types of assets¹
(in %, non-consolidated data)

Average interest rate on certain types of liabilities¹
(in %, non-consolidated data)

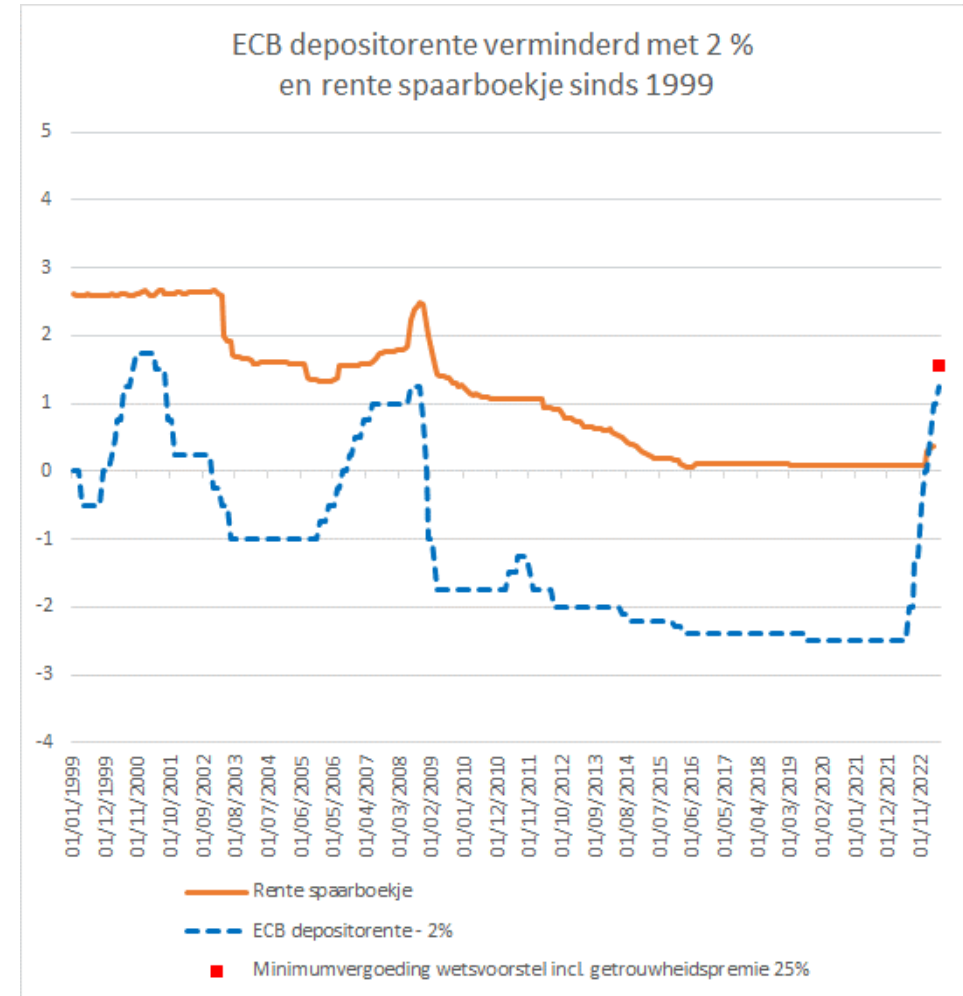

Kernelementen van de wetsvoorstellen voorgelegd voor advies

Kernelementen van de voorstellen:

- Vanaf 1 juli 2023
- Koppeling van de 'minimumbasisrente' van het spaarboekje aan de ECB depositorente, met een renteverskil van 2 % : de grafiek vergelijkt deze 'ECB depositorente - 2 %' met het historische verloop van de rente op het spaarboekje
- De loutere toepassing van deze koppeling tijdens de lage renteperiode zou tot sterk negatieve klantenrentevoeten hebben geleid tussen 2009 en 2022, maar toen bleef de rente positief (vanaf 2017 dankzij het reglementaire minimum van 0,11 %).
- De voorgestelde totale minimumrente van de wetsvoorstellen omvat ook de minimale getrouwheidspremie (ten minste 25 % van de basisrente).
- Bij een ECB depositorente van 3,25 % => zou **de minimumrente van de wetsvoorstellen**, incl. 25 % getrouwheidspremie, **1,55 % bedragen**.
Minimumrente, incl. 25 % getrouwheidspremie: $1,25 \% \times 1,25 = 1,55 \%$ (afgerond)
- **Door de verhoging van de ECB-depositorente tot 3,50 % op 15 juni**, zou de **minimumrente**, incl. 25 % getrouwheidspremie, **oplopen tot 1,85 %** (ingaaend op de in de voorstellen omschreven momenten)
- Bij een verdere stijging van de depositorente (3,75 % in juli): 2,15 %

Laatste beschikbare cijfer (april 2023) in de ECB / NBB MIR-statistieken voor de gemiddelde klantenrente: **0,38 %** (= basisrente van die maand + verworven getrouwheidspremie op tegoeden die dan reeds 12 maanden uitstonden)

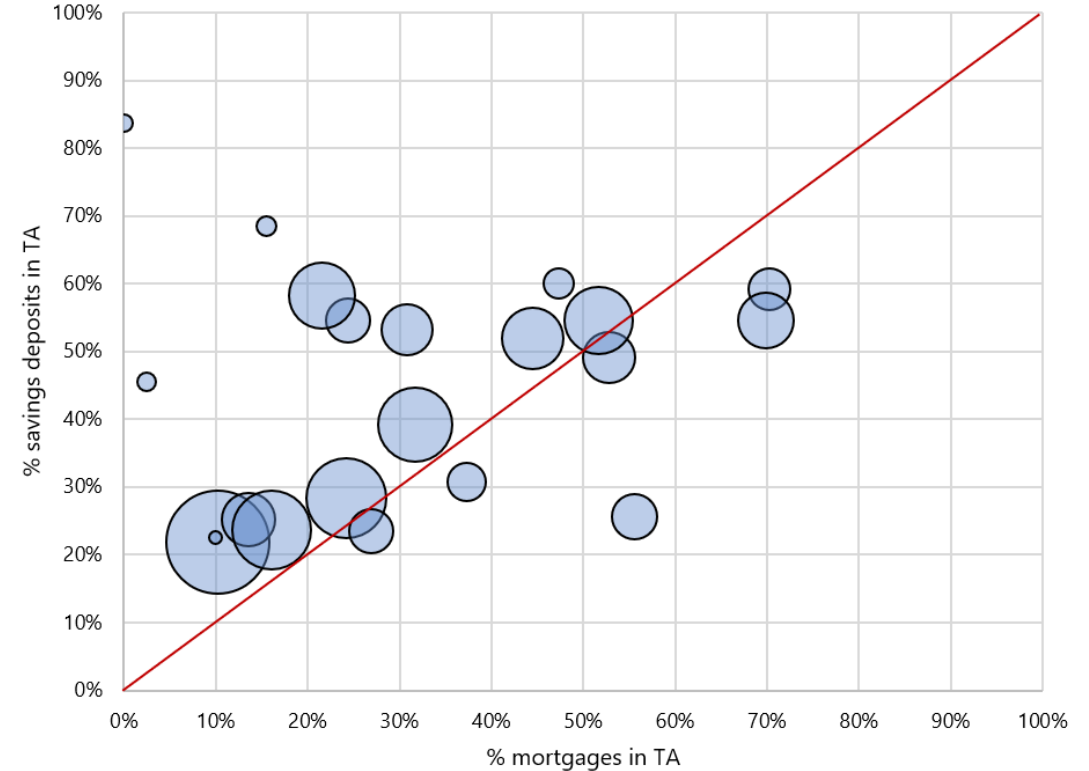

Evaluatie van de impact van een minimumrente van 1,55 %

- Regel van drie berekening (*ceteris paribus*) :
 - Volgens de wetsvoorstellen zouden banken vanaf 1 juli 1,55 % minimumrente moeten betalen. Ten opzichte van de 0,11 % vergoeding eind 2022 betekent dit een bruto impact van € 4,5 miljard op de stock van € 300 miljard.
 - Na bijkomende renteverhoging ECB in juni (25bp) wordt het effect versterkt (minimumrente van 1,85 %)
 - Laatste cijfer MIR (april) toont dat banken nu 0,38% betalen
- De grafiek illustreert de diversiteit tussen de banken aan de hand van de volgende drie criteria (als % van de balans) :
 - % spaarboekje (Y-as)
 - % hypothecaire leningen (X-as)
 - % netto deposito's bij de centrale bank (grootte cirkel)
- De geschatte financiële impact van de wetsvoorstellen op de verschillende individuele Belgische banken varieert sterk en wordt in grote mate bepaald door het zakenmodel van de individuele banken.
- Voor banken met een hoog percentage spaarrekeningen tonen simulaties van de Bank dat dergelijke banken geconfronteerd zouden worden met zeer aanzienlijke verliezen als de geleidelijke transitie naar hogere rentevoeten op het spaarboekje plaats zou maken voor een overheidsingrijpen waarbij op een versnelde en abrupte wijze de vergoeding op het spaarboekje zou opgetrokken worden.

Correlation between the share of mortgage loans, saving deposits and net deposits at central banks, in % of each bank's total assets (TA)

Notes:

- Circles are proportional to the size of % net CB deposits (in % of total assets)
- Banks with % savings deposits below 15% of total assets are not shown

Andere neveneffecten betreffen de financiering van vastrentende activa (hypothecaire leningen) en de interferentie met het renterisicobeheer

- De zicht- en spaarrekeningen vormen een belangrijke bron van stabiele financiering en worden door de banken gebruikt om leningen te verstrekken. Zij bepalen mee de kostprijs van de kredieten die worden verstrekt aan huishoudens en bedrijven.
- Deze financiële intermediatie brengt risico's met zich mee:
 - kredietrisico's (wanbetaling)
 - renterisico's (vaste rente voor hypothecaire lening terwijl rente op spaarboekje zal evolueren)
 - liquiditeitsrisico's (hypothecaire lening wordt geleidelijk afgelost, spaarboekje is onmiddellijk opvraagbaar)
- Banken moeten deze risico's zorgvuldig en voorzichtig beheren, en waar nodig indekken.
- Het beheer van die risico's is onderworpen aan het prudentieel toezicht en is vervat in de prudentiële regelgeving.
- Door de wetsvoorstellen zou de overheid interfereren in het beheer van de bank en de facto ingrijpen in domeinen die bij uitstek tot het strategische beheer van de bank behoren, zonder de verantwoordelijkheid noch de risico's ervoor te dragen. Slecht beheerde renterisico's vormt een risico voor de financiële stabiliteit.
- Ingrijpen in de prijszetting van spaarrekeningen kan ook de financiering van leningen met een vaste rente bemoeilijken in de toekomst.

Achtergrondslides

Internationale vergelijking van de klantrente voor spaarrekeningen

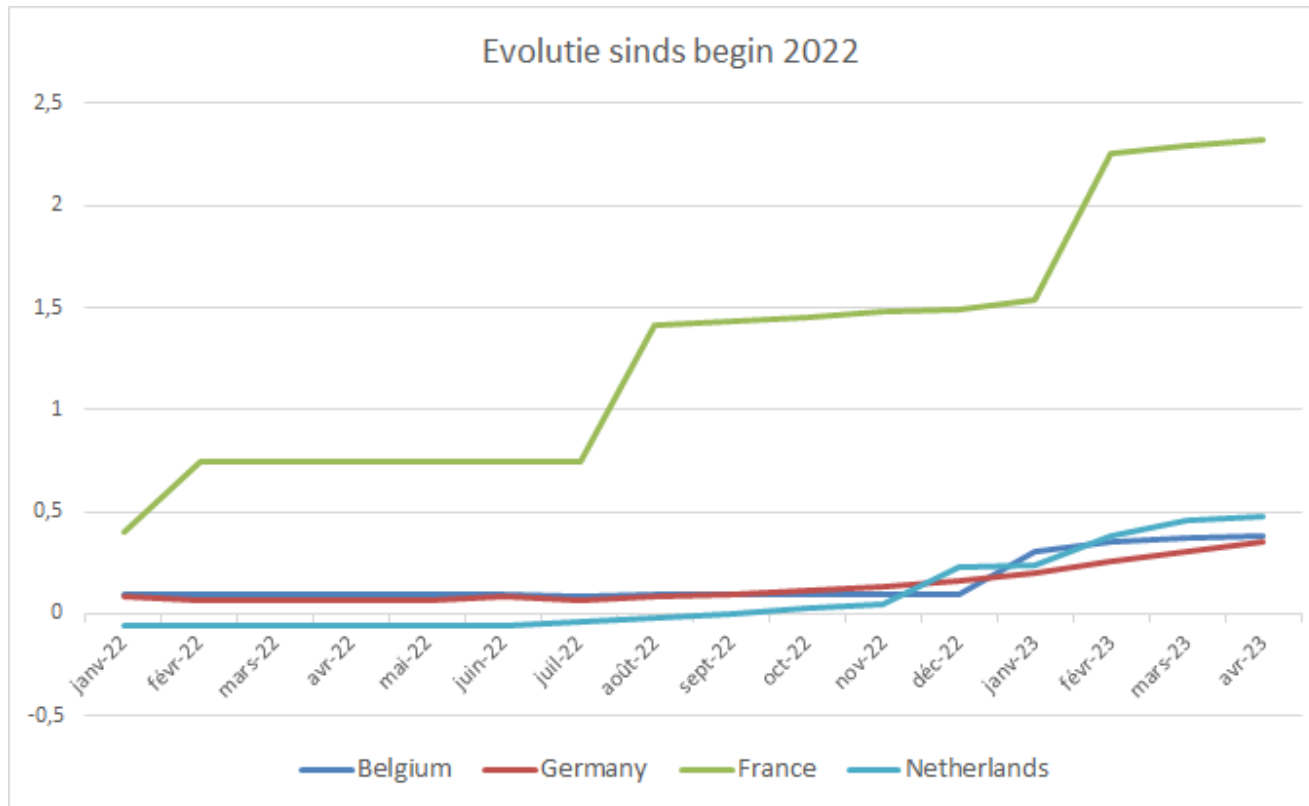
Vergelijking op basis van de geharmoniseerde ECB/NBB MIR-statistieken voor de categorie « deposits redeemable at notice ≤ 3M »

Deze statistieken meten **niet** het rendement voor een spaarbedrag dat de *komende* 12 maanden op de rekening zal staan maar **wel** de effectief “betaalde” of “verworven” (*) rente in de maand waarvoor gerapporteerd wordt (geannualiseerd percentage)

De laatste beschikbare gegevens hebben betrekking op de klantrente van april 2023

Voor België geeft dit een rente van 0,38 % in april 2023, vergelijkbaar met het niveau in Duitsland (0,35 %) en Nederland (0,48 %)

Het hoge cijfer voor Frankrijk moet voorzichtig geïnterpreteerd worden omwille van het Livret A (de overheid betaalt een groot deel via de CDC).

Caveat Frankrijk : Livret A

- meer dan de helft van de verworven fondsen (65%) wordt overgenomen door de Caisse des dépôts et consignations (CDC)
- voor dit deel wordt de rentevergoeding betaald door CDC (overheid)
- er zijn grote verschillen tussen de Belgische gereguleerde spaarrekening en het Franse Livret A (niet vergelijkbaar)

(*) De banken kennen de rentevoet die van toepassing is op het uitstaande bedrag aan het einde van de maand (incl. de premies, geannualiseerd) van alle types contracten. Vervolgens rapporteren ze de gewogen gemiddelde rentevoet (gewogen op basis van de uitstaande bedragen op het einde van de maand)

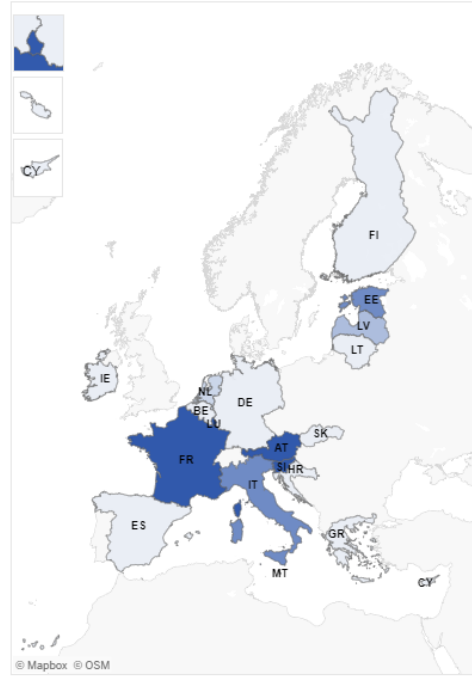

Internationale vergelijking van de cliëntenrente voor spaarrekeningen (april 2023)

Bank Interest Rates Statistics

Household deposits redeemable at notice up to 3 months

Overview - April 2023

Euro area

Press Release Series

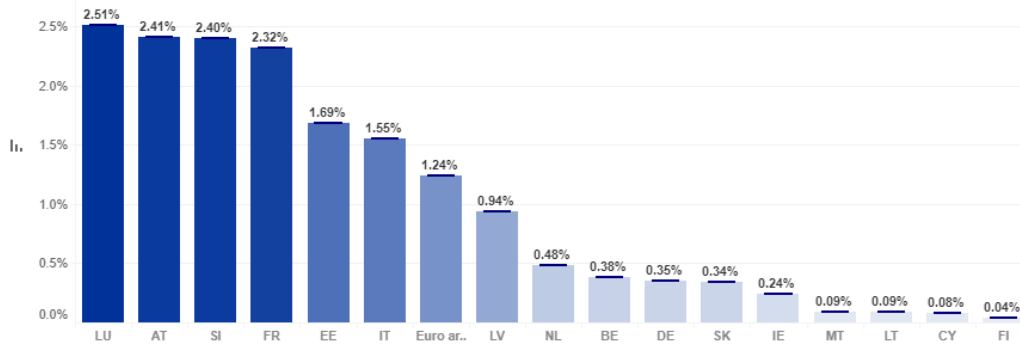
Household deposits redeemable at notice up to 3 months

January 2000

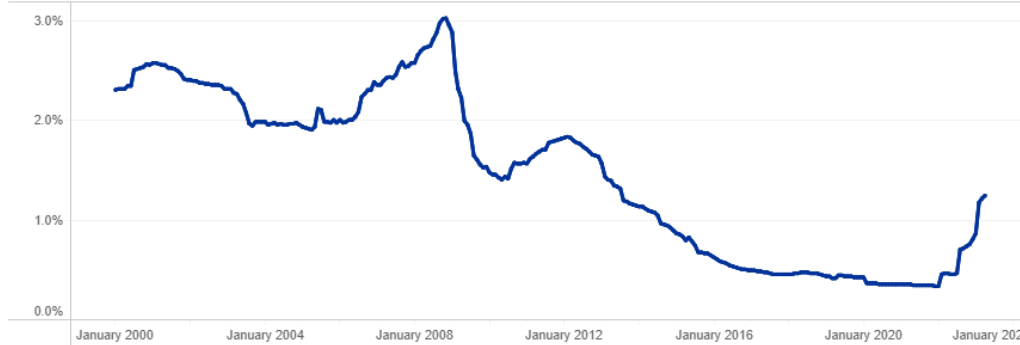
April 2023

Euro area and countries - April 2023

Evolution from January 2000 to April 2023

Internationale vergelijking Caveat

Bij de internationale vergelijking en interpretatie van de cijfers moet men rekening houden met verschillen die te wijten kunnen zijn aan:

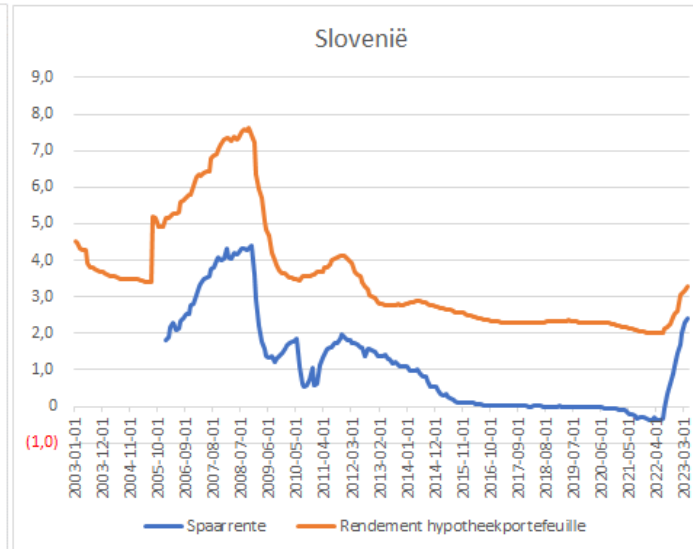
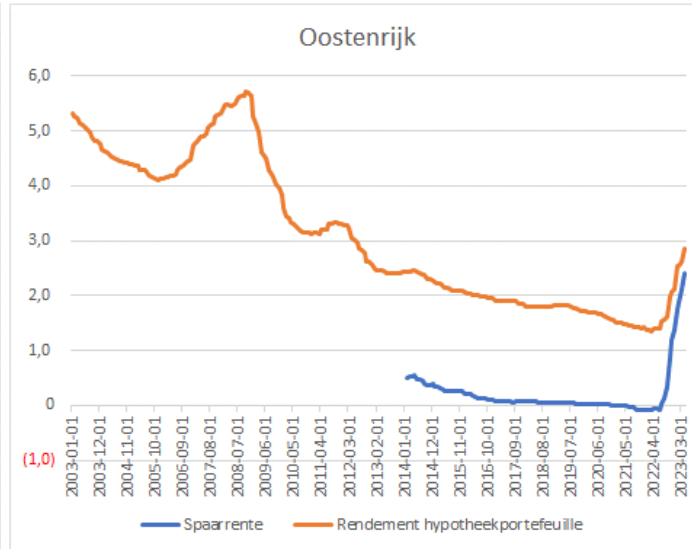
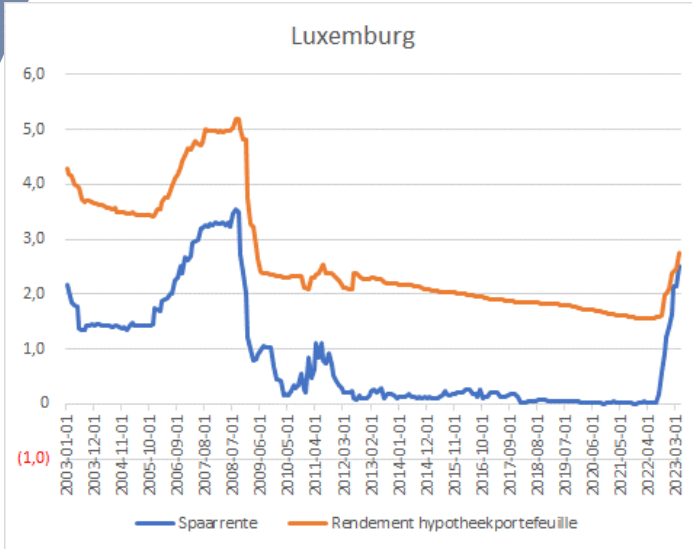
- de reglementaire minimumrente in Frankrijk (Livret A *)
- specifieke karakteristieken van de nationale banksector:
 - aandeel variabele versus vastrentende hypothecaire leningen : zie slides 9 en 17 voor de verschillen tussen landen op dit vlak
 - zakenmodellen van de banken

(*) Frankrijk: Livret A

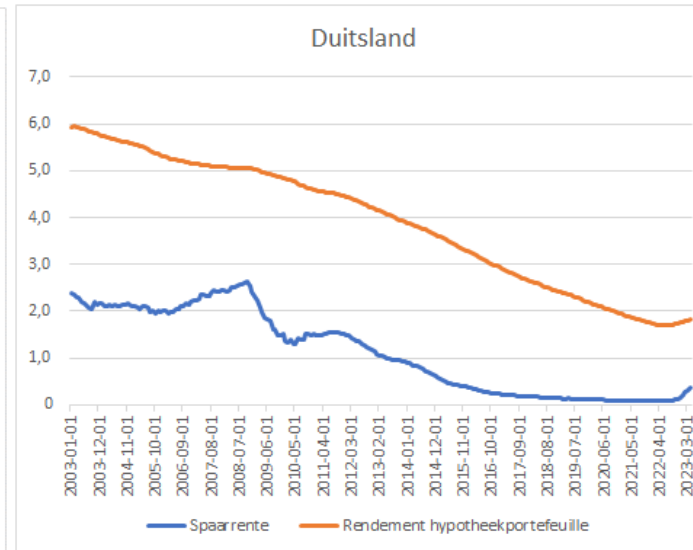
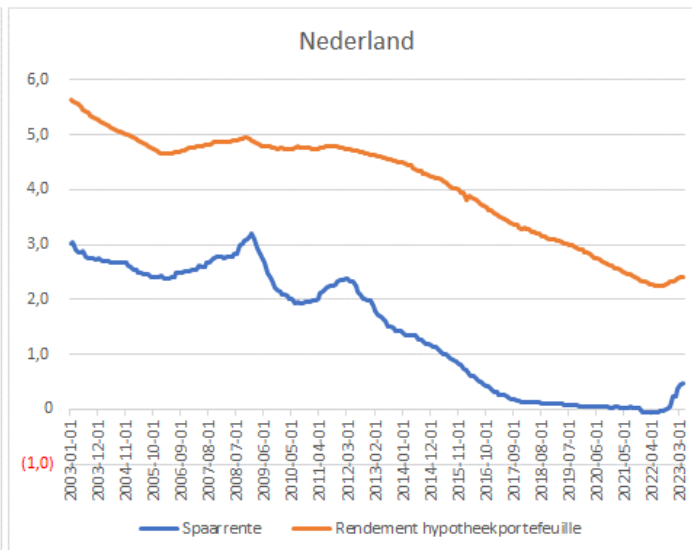
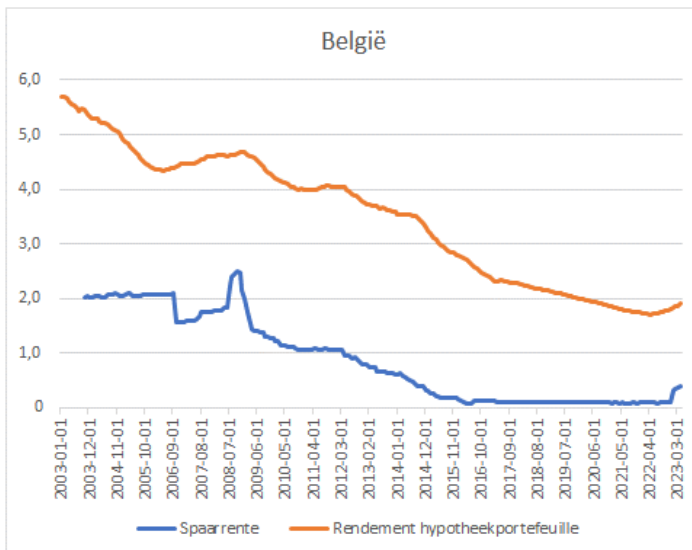
- meer dan de helft van de verworven fondsen (65%) wordt overgenomen door de Caisse des dépôts et consignations (CDC)
- voor dit deel wordt de rentevergoeding betaald door CDC (overheid)
- er zijn grote verschillen tussen de Belgische geregelende spaarrekening en het Franse Livret A (niet vergelijkbaar)

Spaarrekeningen herprijsen sneller in landen met variabele hypothecaire rente

Landen met veel leningen met een **variabele** hypothecaire rente

Landen met veel leningen met een **vaste** hypothecaire rente

Uit Spaargids.be blijkt dat de vergoeding sinds maart is veranderd

Aanbieder	Product	Basisrente	Getrouwheid	Totale rente	Meer info
Santander Consumer Bank	Santander Consumer Bank Vision Max	0,80%	1,20%	2,00%	
NIBC DIRECT	NIBC Direct getrouwheidsrekening	0,50%	1,50%	2,00%	
Santander Consumer Bank	Santander Consumer Bank Vision+ plus	0,65%	1,10%	1,75%	
aion bank	Aion Bank Extended	0,50%	1,00%	1,50%	
ARGENTA	Argenta Groeirekening	0,40%	1,10%	1,50%	
me direct	MeDirect Fidelity Sparen	0,30%	1,20%	1,50%	
Izola Bank	Izola Bank Saver Account	1,40%	---	1,40%	
ING	ING Tempo Sparen	0,70%	0,70%	1,40%	
europabank	Europabank renteboekje Plus	0,35%	1,00%	1,35%	
NAGELMAKERS	Nagelmackers Superior + Spaarrekening	0,50%	0,80%	1,30%	
KEYTRADE	Keytrade Bank High Fidelity	0,40%	0,90%	1,30%	
NIBC DIRECT	NIBC Direct spaarrekening	1,00%	0,25%	1,25%	
Santander Consumer Bank	Santander Consumer Bank Vision	1,00%	0,25%	1,25%	
BNP PARIBAS FORTIS	BNP Paribas Fortis Spaarrekening Plus	0,50%	0,75%	1,25%	
bpost bank	bpost bank Cocoon Spaarrekening	0,50%	0,75%	1,25%	
bpost bank	bpost bank Cocoon+ plus Spaarrekening	0,50%	0,75%	1,25%	
FINTRO	Fintro Spaarrekening Plus	0,50%	0,75%	1,25%	
Hello bank	Hello Bank Spaarrekening Plus	0,50%	0,75%	1,25%	
vdK	VDK You Count spaarrekening	0,50%	0,75%	1,25%	
bunq	Bunq Easy Savings Spaarrekening	1,09%	---	1,09%	
me direct	MeDirect Dynamic Sparen	0,80%	0,25%	1,05%	
beObank	Beobank Save Plus	0,25%	0,80%	1,05%	
beObank	Beobank Step Up spaarrekening	0,25%	0,80%	1,05%	
aion bank	Aion Bank Standard	0,75%	0,25%	1,00%	
NAGELMAKERS	Nagelmackers Superior Spaarrekening	0,70%	0,30%	1,00%	
CKV	CKV Spaarrekening	0,50%	0,50%	1,00%	
ING	ING Spaarrekening	0,35%	0,65%	1,00%	
AXA	AXA start2bank fidelity plus	0,20%	0,80%	1,00%	
CPH	CPH Banque Carnet de depots	0,20%	0,80%	1,00%	
Crelan	Crelan Horizon Plus Boekje	0,20%	0,80%	1,00%	
KEYTRADE	Keytrade Bank Azur	0,60%	0,30%	0,90%	

nlb	KBC Start2Save	0,15%	0,75%	0,90%	
Deutsche Bank	Deutsche Bank DB Silver Account	0,20%	0,60%	0,80%	
Belfius	Belfius Fidelity spaarrekening	0,15%	0,65%	0,80%	
BANK DE KREMER	Bank de Kremer spaarrekening	0,40%	0,25%	0,65%	
europabank	Europabank renteboekje	0,40%	0,20%	0,60%	
ARGENTA	Argenta e-spaar	0,35%	0,25%	0,60%	
ARGENTA	Argenta Maxirekening	0,35%	0,25%	0,60%	
AXA	AXA Start2bank	0,35%	0,25%	0,60%	
AXA	AXA start2bank spaar fidelity	0,35%	0,25%	0,60%	
cbc	CBC fidelity internet spaarrekening	0,35%	0,25%	0,60%	
cbc	CBC spaarrekening	0,35%	0,25%	0,60%	
Crelan	Crelan Direct boekje	0,35%	0,25%	0,60%	
nlb	KBC Spaarrekening	0,35%	0,25%	0,60%	
Triodos Bank	Triodos Impact Savings	0,35%	0,25%	0,60%	
vdK	VDK E-spaarrekening	0,25%	0,35%	0,60%	
Crelan	Crelan iHorizon-boekje	0,15%	0,45%	0,60%	
AXA	AXA I-plus spaarrekening	0,35%	0,15%	0,50%	
Belfius	Belfius klassieke spaarrekening	0,35%	0,15%	0,50%	
Crelan	Crelan spaarboekje	0,35%	0,15%	0,50%	
NAGELMAKERS	Nagelmackers spaarrekening	0,30%	0,20%	0,50%	
beObank	Beobank Fidelity Plus	0,25%	0,25%	0,50%	
vdK	VDK rentespaarrekening	0,25%	0,25%	0,50%	
vdK	VDK SpaarPlus	0,25%	0,25%	0,50%	
Deutsche Bank	Deutsche Bank E-Fidelity account	0,15%	0,35%	0,50%	
beObank	Beobank spaarrekening	0,30%	0,10%	0,40%	
NIBC DIRECT	NIBC Direct Flex rekening	0,35%	---	0,35%	
me direct	MeDirect ME3 Spaarrekening	0,30%	---	0,30%	
me direct	MeDirect Maandsparen Max	0,05%	0,25%	0,30%	
BNP PARIBAS FORTIS	BNP Paribas Fortis gewone spaarrekening	0,15%	0,10%	0,25%	
bpost bank	bpost bank Spaarrekening	0,15%	0,10%	0,25%	

Situatie week van 22 mei

De thans aangeboden rentevoeten in de markt variëren van 2,00 % tot 0,25 %, soms gekoppeld aan voorwaarden (bijvoorbeeld maximale storting van € 500 per maand)

Veel banken bieden verschillende formules voor spaarrekeningen aan

FINTRO	Fintro Blue Select	0,15%	0,10%	0,25%	
FINTRO	Fintro Spaarrekening	0,15%	0,10%	0,25%	
Hello bank	Hello bank Klasseke spaarrekening	0,15%	0,10%	0,25%	

Herinnering huidige regelgeving voor gereguleerde spaarrekeningen

Vergoeding bestaat verplicht uit twee componenten :

- basisrentevoet
- getrouwheidspremie

De wet voorziet bovendien een **minimumvergoeding** *: basisrente (0,01 %) + getrouwheidspremie (0,1%) = 0,11 %

Een bij wet bepaalde minimumvergoeding voor spaarrekeningen is uitzonderlijk : met uitzondering van het zeer specifieke product *Livret A* in Frankrijk, lijkt er in geen enkel ander land van het eurogebied een vergelijkbare regeling te zijn voor een reglementaire minimumvergoeding (hoger dan 0,00%) van spaarrekeningen

Livret A in Frankrijk

- Regimes van de Belgische gereguleerde spaarrekeningen en het Franse Livret A zijn niet vergelijkbaar (grote verschillen)
- Meer dan de helft (65%) van de verworven fondsen via Livret A wordt overgenomen door de Franse Caisse des dépôts et consignations (CDC)
- Voor dit deel wordt de rentevergoeding betaald door de overheid via de Caisse des dépôts et consignations (CDC)

* Pro memorie : de wet bevat ook regels met betrekking tot de maximumvergoeding van het spaarboekje:

- basisrentevoet mag het hoogste van volgende niet overschrijden:
 - 3 %
 - het percentage voor basisherfinancieringstransacties van de Europese Centrale Bank dat van toepassing is op de tiende van de maand die het lopende kalendersemester voorafgaat
- getrouwheidspremie mag
 - niet hoger liggen dan 50 % van de maximale basisrentevoet
 - niet lager liggen dan 25 % van de aangeboden basisrentevoet